L'enramada del carreró de Sant Magí de Tarragona

Jordi Bertran

En les festes tradicionals és molt recomanable intentar descobrir els veritables aromes d'abans. Avui, diada de la Mare de Déu, m'he llevat d'hora i he sortit a trepitjar els carrers de Tarragona, que tot just acaba de començar la festa de Sant Magí. En el cor de la Part Alta, hi ha un dels carrers més petits i estrets de la ciutat. De fet, duu el nom de "carreró" i popularment "correló". Realment es tracta d'un minúscul espai porticat que enllaça la plaça de les Cols i la plaça del Ball de Dames i Vells. La primera té els seus orígens en els temps més pretèrits de la història de la ciutat, i era al peu de les escales que donaven accés al temple principal de la Tàrraco romana, tot i que la seva morfologia actual és de clar regust medieval. L'altra plaça s'ha obert molt més recentment a partir de l'enderroc de vivendes antigues. El carreró antigament enllaçava la plaça de les Cols amb el teixit urbanístic més medieval de la ciutat vella, concretament amb el carrer de Misser Sitges. Es té constància del seu ús com a pas dels vianants des de l'any 1720.

El carreró de Sant Magi

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

A banda de les seves mides, aquest carreró és característic perquè llueix una capelleta votiva amb la imatge del copatró de la ciutat. Copatró perquè de fet Sant Magí va substituir Sant Fructuós com a patró oficial, però ambdós comparteixen patronatge masculí de Tarragona. Santa Tecla n'és la patrona. La capelleta i el carreró són integrats en un edifici, que precisament enguany ha estat remodelat i que data de l'any 1869, per la qual cosa ha viscut la plenitud festiva de Sant Magí i les principals gestes castelleres de la Tarragona vuitcentista.

Any en la reixa de l'immoble que acull la capelleta votiva

A la capelleta hi ha una imatge del sant, tot i que la que va precedir l'actual la custodia la veïna del primer pis, la senyora Amparo Garcia, que hi viu des de l'any 1952, quan va arribar a Tarragona des de Cervera de Pisuerga (a la província de Palencia) amb el seu marit militar, actualment difunt.

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

La imatge de Sant Magí a la capelleta votiva

Aquest matí, cap a les deu, a la plaça de les Cols es comencen a concentrar diverses famílies. Són integrants de l'associació cultural Moixiganga de Tarragona. Avui viuen un dia prou especial perquè ara fa deu anys que van decidir retrobar per a la ciutat aquesta representació que tanca l'ordre processional dels elements del Seguici Popular de la ciutat. Enguany estan, doncs, d'aniversari. Els moixiganguers tarragonins no van tenir gens a favor alguns dels "històrics" de les festes locals, que de fet no tenien més antiguitat que el simple fet que en algun moment de la recent recuperació democràtica s'havien incorporat per primer cop al Seguici. Aquells joves del 1999 van ser constants i van aconseguir salvar tots els tràmits, en alguns moments més propers a un tribunal d'oposicions que a una festa popular, que pretenien que la festa ja no tingués noves incorporacions.

MEDIATECA
FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

La presidenta de la Moixiganga amb anteriors enramadors, Amparo Garcia i Marcos Álvarez

El dia del seu acte de presentació personalitats de diferents tendències polítiques, com l'aleshores president del Centre de Promoció de la Cultura Popular Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Joan Vidal i Gayolà, qui havia estat Conseller de Governació, i l'aleshores diputat al Parlament de Catalunya, el Sr. Josep Bargalló, futur Conseller i Conseller en Cap, van donar-los el suport explícit. També totes les moixigangues de Catalunya i la històrica valenciana Muixeranga d'Algemesí van ser-hi present per avalar una feina que, després de deu anys, ha arribat a ser una icona digna d'il·lustrar la imatge gràfica de les Festes de Santa Tecla d'enguany. De fet, amb posterioritat a la Moixiganga, la festa pogué retrobar altres elements com els Set Pecats Capitals o el ball de Cossis, avalant la feina precursora i tenaç dels moixiganguers.

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

Un costum atàvic continuat

Fa cinc anys que el primer dia de la Festa de Sant Magí es concentren al matí per "enramar" el carreró de Sant Magí. Aquest dia varia. M'expliquen que enguany no ho és perquè ningú no els va avisar que la festa començaria el 14, quan en canvi sempre en les comunicacions de l'Ajuntament a les entitats s'havia fet constar quin dia era el primer i el darrer de la celebració. De fet, Sant Magí a Tarragona només té dues dates fixes que són la vigília i la diada del sant, respectivament el 18 i el 19 d'agost. Per això, en funció del cap de setmana, la festa pot anar del 14 al 19, del 15 al 19, del 16 al 20, del 17 al 21, etc... L'ambient avui és distès, i el temps flueix sense presses. Al poc de ser-hi, Paco Sans arriba amb el seu vehicle ple de branques de llorer, que és l'element vegetal triat per a l'enramada d'enguany. La Moixiganga va variant els tipus de guarniment en funció de l'arbre o arbust que poden usar. Per respecte al medi ambient, empren les branques que s'han d'esporgar. Abans que la Moixiganga se n'ocupés, habitualment l'enramada era de mata. Ells l'han feta de llentiscle, d'eura, de figuera, de palmera, o de llorer, com enguany.

La Moixiganga preparant l'enramada de llorer

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

Arribats els brancatges a la plaça de les Cols, es disposa una base de fusta amb la forma de l'arcada del carreró. Sobre ella es van lligant amb fil les branques. Tothom hi ajuda fins i tot els més petits com el Nil agafant el llorer i duent-lo als grans. A més de les fulles, la Moixiganga cada any hi posa unes flors decoratives, excepte enguany que han usat espelmes d'aniversari, pel fet que ells ho estan. A l'hora de col·locar aquestes espelmes, s'ha de cosir a les branques i aquí arriben les mans expertes de la Magda o la Juani, que habitualment també són les cosidores de la indumentària de la colla, però també de gent més jove com la Laura.

De manera paral·lela, els moixiganguers netegen l'interior de la capella i vetllen perquè els guarniments florals de dins estiguin en bones condicions. Enguany són flors de colors ben vius però també s'ha usat brancatge de margalló just abans d'assecar-se. El cap de colla, l'Oriol, ha de marxar a buscar una escala perquè, tot i que l'havien sol·licitat al consistori –de fet és l'única cosa que els demanen-, no ha aparegut. Al cap d'una estona l'Oriol i la Laura ja són allà amb dues escales, perquè el Sant no pot tenir pols.

Col·locant l'enramada

El tram final de l'enramada consisteix en alçar l'arcada vegetal i conduir-la fins al carreró, a uns metres de distància. Ara és el torn dels homes que, com l'Antonio, el Jordi o el Lluís s'afanyen perquè l'operació surti rodona. A continuació, només falta ancorar l'enramada en l'arcada d'accés al carreró, operació que també es fa de manera artesana. I després la foto final. De fet, enguany festes.org n'ha

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

aconseguit una de ben especial. Hem reunit dues generacions d'enramadors. D'una banda, la Moixiganga; de l'altra, la senyora Amparo Garcia, que ens recorda que per la finestreta del seu pis que dóna al carreró, ha encès durant anys els ciris al sant, i el senyor Marcos Álvarez Soler, qui coneix l'Amparo i que va seguir la tasca que havia fet junt amb la seva mare Antònia Romeu Puig, veïna del carrer Civaderia, que llinda amb la plaça de les Cols. Marcos havia fet aquesta enramada des del 1978, any en què va morir la seva mare, fins abans que l'assumís la Moixiganga. La realitzava al costat de Guillermo Ximenis, actual cap de colla dels geganters d'ètnia gitana que duen els gegants de la ciutat. De fet, la vinculació gitana a la capella ja l'havia ostentat anteriorment Pepet *Cacanyes.*

Polint els darrers detalls

L'enramada del carreró i de la capella de Sant Magí de Tarragona prové del costum, documentat a Tarragona almenys des del segle XIX, de guarnir les capelles amb plantes i branques, de treure les imatges del sant a l'escala d'accés als domicilis i de construir "coves" que representaven els passatges de la vida del Sant. En els anys vint del segle vint es tenen boniques descripcions de l'enramada, que

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA

destacava segons testimonis de l'època per la seva bellesa. La imatge del sant del carreró que arribà fins a la guerra civil era acompanyada de dos soldats romans, recordant la seva persecució i martiri. Un d'ells estava representat com a negre. Després de la guerra civil del 1936-39, l'any següent –el 1940- es col·locà una nova imatge i desaparegueren els acompanyants romans. El 1953, curiosament un any després de l'arribada de la senyora Amparo, una veïna anònima va sufragar l'arranjament de la imatge, tasca que anà a càrrec de l'escultor Lluís Maria Saumells. El 1967 s'arranjà novament el carreró, fet del qual queda constància en una preciosa placa de dotze rajoles tradicionals amb els emblemes del gaiato del Sant, que la tradició diu que originà el riu Gaià, i la palma del martiri sofert. El darrer arranjament notable el féu la Moixiganga de Tarragona l'any 2005. Es substituí el vidre prim i malmès per un altre de blindat, i es restaurà tota la part de fusta de la capella, treballs que anaren a càrrec de Felipe Soria per encàrrec de l'entitat.

Els enramadors de la Moixiganga junt amb un dels anteriors enramadors Marcos Alvarez, el segon de peu per l'esquerra

Aquesta enramada tarragonina manté el tret de genuïnitat de la festa petita de Tarragona que, com deia Josep Maria Llorens (1886-19676) en el seu llibre *La meva Tarragona*, "eren unes festes senzilles, modestes, genuïnament i exclusiva populars, en les quals la Tarragona oficial no tenia cap mena d'intervenció".

Jordi Bertran
Agost de 2009

MEDIATECA FESTES.ORG
L'ESPAI ON COMENÇA LA FESTA